

وزارت کشور
استاداری لرستان

اطلس ویژگیهای جمعیت و مسکن

شهر خرم آباد

معاونت برنامه ریزی

دفتر آمار و اطلاعات

معاونت برنامه ریزی استانداری لرستان

عنوان : اطلس ویژگیهای جمعیت و مسکن شهر خرم آباد بر اساس سرشماری عمومی

نفوس و مسکن ۱۳۸۵

ناشر : استانداری لرستان - معاونت برنامه ریزی

تاریخ انتشار : اول آبان ۱۳۸۸

شماره مسلسل نشریات معاونت برنامه ریزی : ۶۵۵

تهیه شده در : دفتر آمار و اطلاعات

تهیه کننده : خدیجه اسماعیلی رضایی

	سایت الکترونیکی : http://www.amar-lr.ir <input type="text"/>
	پست الکترونیکی : darmohamadi@yahoo.com <input type="text"/>

نشانی : خرم آباد - خیابان آیت الله طالقانی - میدان استانداری - دفتر آمار و اطلاعات

اطلس ویژگیهای جمعیت و مسکن

شهر خرم آباد

بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵

فهرست مندرجات

صفحه

عنوان

۱	مقدمه
۲	سابقه تاریخی شهر خرم آباد
۶	برخی تعاریف و مفاهیم به کار رفته در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵
۱۲	شاخص های به کار رفته در این نشریه
۱۳	مشخصات جغرافیایی و تقسیمات سیاسی
۱۴	موقعیت شهر خرم آباد در استان لرستان و شهرستان خرم آباد
۱۵	مختصات جغرافیایی محدوده قانونی شهر در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵
۱۶	توپوگرافی حاشیه شهر خرم آباد
۱۷	توپوگرافی و راههای ارتباطی حاشیه شهر
۱۸	آبادی ها و راههای ارتباطی حاشیه شهر
۱۹	رودخانه ها
۲۰	منطقه بندی و محله بندی
۲۱	شبکه معابر
۲۲	آب و هوا
۲۳	ویژگیهای جمعیتی
۲۳	نمودار ۱ - مقایسه خانوار شهرهای استان
۲۳	نمودار ۲ - مقایسه بعد خانوار در استان ، نقاط شهری و شهر خرم آباد
۲۴	جمعیت محله های مناطق سه گانه
۲۵	پراکندگی جمعیت بلوک های شهر
۲۳	جمعیت و رده های سنی
۲۶	نمودار ۳ - هرم سنی - جنسی جمعیت شهر خرم آباد
۲۶	پراکندگی جمعیت به تفکیک رده های سنی
۲۷	رده سنی ۴ - ۰ ساله
۲۸	رده سنی ۹ - ۵ ساله
۲۹	رده سنی ۱۴ - ۱۰ ساله
۳۰	رده سنی ۱۹ - ۱۵ ساله
۳۱	رده سنی ۲۴ - ۲۰ ساله

۳۲	رده سنی ۲۹ - ۲۵ ساله
۳۳	رده سنی ۳۴ - ۳۰ ساله
۳۴	رده سنی ۳۹ - ۳۵ ساله
۳۵	رده سنی ۴۴ - ۴۰ ساله
۳۶	رده سنی ۴۹ - ۴۵ ساله
۳۷	رده سنی ۵۴ - ۵۰ ساله
۳۸	رده سنی ۵۹ - ۵۵ ساله
۳۹	رده سنی ۶۴ - ۶۰ ساله
۴۰	رده سنی ۶۵ ساله و بیشتر
۴۱	وضعیت سواد
۴۱	نمودار ۴ - جمعیت بی سواد بر حسب جنسیت
۴۲	پراکندگی نرخ باسواد در بلوک های شهری
۴۳	وضعیت اقامت ، تولد ، مهاجرت و محل کار یا تحصیل
۴۳	نمودار ۵ - جمعیت بر حسب وضع اقامت
۴۳	نمودار ۶ - جمعیت بر حسب محل تولد
۴۴	نمودار ۷ - جمعیت مهاجر بر حسب جنسیت
۴۴	نمودار ۸ - جمعیت بر حسب محل کار یا تحصیل
۴۵	پراکندگی جمعیت متولدین خرم آباد در بلوک های شهری
۴۶	پراکندگی درصد متولدین خرم آباد در مقیاس جمعیت بلوک های شهری
۴۷	پراکندگی درصد متولدین آبادی در مقیاس جمعیت بلوک های شهری
۴۸	درصد مهاجرت افراد در بلوک ها نسبت به کل مهاجرین شهر
۴۹	وضعیت زناشویی
۴۹	نمودار ۹ - جمعیت بر حسب وضعیت زناشویی
۵۰	پراکندگی جمعیت بدون همسر بر اثر طلاق
۵۱	پراکندگی جمعیت هرگز ازدواج نکرده
۵۲	پراکندگی جمعیت بدون همسر بر اثر فوت همسر
۵۳	وضعیت فعالیت و اشتغال
۵۳	نمودار ۱۰ - جمعیت بر حسب وضعیت فعالیت

پراکندگی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر	۵۴
پراکندگی نرخ فعالیت	۵۵
پراکندگی نرخ اشتغال	۵۶
پراکندگی جمعیت خانه دار	۵۷
پراکندگی جمعیت محصل	۵۸
پراکندگی جمعیت دارای درآمد بدون کار	۵۹
ویژگیهای مسکن	۶۰
تعداد واحد مسکونی بر حسب مساحت زیر بنا	۶۰
نمودار ۱۱ - تعداد واحد مسکونی بر حسب مساحت زیر بنا	۶۰
پراکندگی تعداد واحد مسکونی در بلوک های شهری	۶۱
پراکندگی واحدهای مسکونی در بلوک های شهری بر حسب مساحت زیر بنا	۶۲
واحد مسکونی ۵۰ متر و کمتر	۶۲
واحد مسکونی ۵۱ تا ۷۵ متر	۶۳
واحد مسکونی ۷۶ تا ۸۰ متر	۶۴
واحد مسکونی ۸۱ تا ۱۰۰ متر	۶۵
واحد مسکونی ۱۰۱ تا ۱۵۰ متر	۶۶
واحد مسکونی ۱۵۱ تا ۲۰۰ متر	۶۷
واحد مسکونی ۲۰۱ تا ۳۰۰ متر	۶۸
واحد مسکونی ۳۰۱ تا ۵۰۰ متر	۶۹
واحد مسکونی ۵۰۱ متر و بیشتر	۷۰
سایر ویژگیها	۷۱
پراکندگی خانوارهای گروهی در بلوک های شهری	۷۲
پراکندگی جمعیت معلول	۷۳

مقدمه

سرشماری عمومی نفوس و مسکن با ارایه یک تصویر کلی از اندازه، ساختار و ویژگی‌های جمعیت یکی از منابع اصلی برنامه‌ریزی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به شمار آمده و با ترسیم وضعیت موجود، آگاهی‌های لازم برای تهیه برنامه‌های توسعه را در اختیار سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و مسؤولان قرار می‌دهد.

مجموعه حاضر با عنوان "اطلس ویژگیهای جمعیت و مسکن شهر خرم آباد" توسط گروه نقشه و GIS دفتر آمار و اطلاعات استانداری لرستان تهیه گردیده است. در این مجموعه سعی شده است نتایج سرشماری در قالب جداول، نمودارها و نقشه‌های موضوعی در سطح بلوک‌های شهری ارائه گردد.

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت دفتر آمار و اطلاعات استانداری لرستان به آدرس <http://www.amar-ir.ir> در دسترس عموم کاربران می‌باشد.

داریوش محمدی

مدیر کل آمار و اطلاعات

سابقه تاریخی شهر خرم آباد

شهر خرم آباد به علت موقعیت طبیعی ویژه از اهمیت استراتژیکی برخوردار است. این شهر محل تلاقی ایالات لک و لر و ترک و ترکاشوند بوده است و حملات تیمور، شاه عباس و بالاخره رضاخان را لمس کرده است.

در بیان وجه تسمیه خرم آباد گفته شده این اسم با شرایط آب و هوایی منطقه و داشتن طراوت و زیبایی طبیعی، ملایمات اقلیم مناسبت و مطابقت دارد.

این شهر در اواخر قرن هفتم هجری پس از ویران شدن شاپور خواست رو به آبادانی نهاد و شاید مردم به دلیل موقعیتی شهر و وجود چشمه‌های آب شیرین و گوارا، شاپور خواست را ترک کرده و به محل کنونی آمده و بنای شهر را نهاده‌اند.

حمدا.. مستوفی اولین مورخی است که از این شهر نام برده است. وی در توصیف قلمرو اتابکان لر کوچک و شرح شگفتی‌های این سرزمین از رودخانه خرم آباد نام برده که به هویزه می‌رود.... و بعد از آن می‌گوید: از شهرهای آنجا سه معمور است: بروجرد و خرم آباد و شاپور خواست و آن در اول شهری بود و از هر جنس مردم بسیار در آنجا بودند و به غایت معمور و آراسته بود و تختگاه پادشاهان بود و اکنون قصبه است.

با توجه به این خبر می‌توان گفت که شهر فعلی خرم آباد در اواخر قرن هفتم و اوایل قرن هشتم با ویران شدن تدریجی شاپور خواست که احتمالاً در جنوب شهر خرم آباد بوده رو به آبادی نهاده است. به طوری که در قرنهای بعد نامی از شاپور خواست در متون تاریخی نیامده و به جای آن همواره از خرم آباد، به عنوان یکی از شهرهای لرستان یاد شده است.

شهر کنونی خرم آباد بین ۴۸ درجه و ۲۱ دقیقه طول و ۳۰ درجه و ۴۳ دقیقه عرض جغرافیایی بین سفید کوه در غرب و سیاه کوه در شرق قرار دارد که این دو کوه در قسمتهای شمالی حومه شهر به هم نزدیک شده و معبری تنگ به نام شووه خو یا شبیخوان را تشکیل داده است، شهر خرم آباد در قسمت جنوب نیز به دشت کرگاه و دامنه‌های کوه هشتادپهلوی متصل می‌شود و چنانکه گفته شد به احتمال بسیار شهر قدیمی شاپور خواست در دامنه‌های آغازین این دشت قرار داشته است.

شهر خرم آباد از دیرباز محل عبور محورهایی بوده که مناطق شمالی جنوبی و شرقی غربی قسمت مهمی از کشور را به هم وصل کرده است.

روی این اصل شهر خرم آباد از دیرباز اهمیت سوق الجیشی و استراتژیکی داشته است. از سوی دیگر خرم آباد محل تالاقی طوایف و ایلات لک و لر و ترک و ترکاشوند بوده است. برخورد و ارتباط این ایلات در بروز حوادث تاریخی و تحولات اقتصادی و توسعه فیزیکی شهر خرم آباد تأثیر زیاد داشته است.

وجود قلعه فلک الافلاک نمونه روشن موقعیت یاد شده می باشد که به عنوان مرکز حکومتی این ناحیه برای کنترل جماعات استفاده می شد.

این قلعه در نوشته های تاریخی به نام «دژ بز» «دژ سیاه» و دژ شاپور خواست آمده است که بر روی تپه های سنگی در وسط شهر خرم آباد بین سفید کوه و کوه مدبه کنار رودخانه خرم آباد ساخته شده است.

از زیر قلعه چشمه ای بزرگ با آبی سرد و گوارا به نام چشمه گلستان جریان دارد. گفته شده که شهر خرم آباد در اواخر قرن هفتم و اوایل قرن هشتم به تدریج در کنار قلعه فلک الافلاک به وجود آمده و از قرن هشتم به بعد به همین اسم نامیده شده است.

مهمترین رویدادهایی که بر این شهر گذشته یکی حمله امپراتور است که در تاریخ جهان آراء صفحه ۲۲۱ به آن اشاره شده است.

دیگر، لشگرکشی های شاه عباس صفوی برای سرکوبی شاهوردیخان آخرین اتابک لر کوچک بوده که در تاریخ عالم آراء عباسی صفحه ۳۲ به چگونگی آن پرداخته شده است.

خرم آباد در سال ۱۳۱۵ هجری که حزین اصفهانی به آن مسافرت کرده، شهری آباد با آب و هوایی خوش و خرم شناخته شده است.

اما در سال ۱۸۹۰ که دومورگان از این شهر عبور کرده است، سیمای واقعی تری از آن آرایه داده، این خاور شناس شهر را دیده و از آن در کتاب خویش چنین توصیف کرده است.... «تنها شهر لرستان خرم آباد است. شهری است نه چندان بزرگ با ۳ تا ۴ هزار نفر جمعیت و سپس می افزاید..... خرم آباد شهر نسبتاً کوچکی است که بد بنا شده است.

اگر چه خرم آباد کم اهمیت است؛ اما بازار بخش اعظم لرستان است. کوچ نشینان پشم گله های خود را از آنجا می آورند. این کالا سپس برای ارسال به اروپا متوجه بین النهرین می شود.

در اواخر دوره قاجاریه بارها خرم‌آباد مورد هجوم قوای دولتی قرار گرفت، ولی ایلات لرستان با اتحاد با این قوا جنگیدند تا بالاخره در زمان پهلوی خرم‌آباد تحت تسلط قوای نظامی درآید. رضا شاه در سفرنامه خود به چگونگی ورود به خرم‌آباد و دستور ساختن پلی بر روی رودخانه آن پرداخته است. آب و هوای این شهر در طی تاریخ متغیر بوده است به طوری که در قرن هشتم، اقلیم آن برای پرورش درخت خرما مناسب بوده است.

حمدا... مستوفی در تاریخ گزیده ضمن توصیف این شهر (باختصار) از محصول خرماي آن تعریف کرده، اما امروزه آب و هوای معتدلی دارد و میانگین دوران یخ بندان در این شهر حدود ۳۵ روز است. چنانکه گفته شد از دیرباز عامل اصلی تشکیل شهر خرم‌آباد، عامل حکومتی و نظامی بوده است. در قرن اخیر نیز این عامل همچنان برتری داشته است، این ویژگی تا سال ۱۳۴۲ همچنان به قوت خود باقی بوده و قسمت مهمی از جمعیت شهر را نظامیان و خانواده آنها تشکیل می‌داد.

بر اساس آنچه که از اسناد و مدارک موجود در کارگزینی استانداری در مجموعه فهرست اسامی حکام، فرمانداران کل و ... به دست آمده تاریخ انتصاب اولین شهردار برای خرم‌آباد سال ۱۳۰۵ ذکر شده است؛ بنابراین باید زمان شکل گیری خرم‌آباد در بافت فعلی از حدود همان ایام باشد. از سال ۱۳۴۱ که تحولات اجتماعی کشور در جهت مهاجرت روستاییان و توسعه شهرها شدت بیشتری یافت، جمعیت خرم‌آباد نیز افزایش یافت. رشد جمعیت خرم‌آباد در دهه ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۵ نزدیک به ۴/۴ و از ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۵ حدود ۵/۸ و از ۱۳۵۵ نزدیک به ۷/۴ درصد بوده است.

این شهر از نظر فیزیکی در سال ۱۳۳۵ بیشتر شامل محله‌های پشت بازار و درب دلاکان و فاقد تأسیسات لوله کشی آب آشامیدنی و فاضلاب بوده است؛ لیکن در سال ۱۳۵۴ دامنه توسعه شهر در امتداد رودخانه خرم‌آباد از شمال تا گل زرد (پل دارایی زاده فعلی) و از جنوب تا حدود میدان علوی توسعه یافت.

شهر در ضلع شرقی رودخانه نیز تا حدودی در محله‌های پل بهداری، شمشیرآباد و اسدآبادی گسترش یافت.

در سال ۱۳۵۶ دامنه این گسترش از شرق و غرب به حداکثر وسعت خود رسید و از جهت طولی نیز از میدان شقایق (حد جنوبی) تا میدان سراب کیو ادامه یافت.

خرم‌آباد تا پیروزی انقلاب اسلامی از نظر دارا بودن تأسیسات و تسهیلات فضای سبز و اماکن تفریحی (نسبت به جمعیت) قابل توجهی نبود به طوری که در سال ۱۳۵۶ این شهر دارای چهار باب

سینما بود و پارکهای اطراف شهر که مهمترین آنها پارک شهر، پارک سراب کیو، پارک شریعتی و پارک کرگانه بود، فضاهای تفریحی شهر را تشکیل می‌داد؛ از جمله متعلقات این پارکها دریاچه مصنوعی سراب کیو می‌باشد که امروزه تنها تفریحگاه مهم این شهر محسوب می‌شود.

از سال ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۵ شهر خرم‌آباد با وجود رشد جمعیتی نزدیک به صد درصد، گذشته از اینکه از نظر فیزیکی توسعه قابل قبولی در زمینه‌های تأسیسات و تسهیلات شهری نداشته است بلکه قسمتی از تأسیسات موجود آن از جمله سطح قابل ملاحظه‌ای از فضاهای سبز و تقریباً کلیه سینماهای خود را از دست داد و از سوی دیگر به علت فزونی بیش از حد جمعیت، کمبودهای وسیعی در زمینه آب و برق و تأسیسات و تسهیلات حمل و نقل و ترابری در شهر به وجود آمد.

در این مدت رشد حاشینه نشینی و رواج مشاغل کاذب و تشدید مسایل و ناهنجاریهای اجتماعی که بیشتر معلول جنگ و محاصره اقتصادی بوده تا حدود زیادی از کیفیت شهری خرم‌آباد کاسته است. بافت اجتماعی شهر که مساحت آن از حدود ۱۹ کیلومتر مربع بیشتر است تا حدی براساس تقسیمات ایلی شکل گرفته است و جریان توسعه و گسترش محلات و مناطق مختلف شهر که به سبب مهاجرت‌های شدید روستایی دامنه وسیعی به خود گرفته، بیشتر متأثر از این تقسیمات و وابستگیهای قومی بوده است.

برخی تعاریف و مفاهیم به کار رفته در سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵

جمعیت (جامعه مورد سرشماری): اعضای همه خانوارهای معمولی ساکن، مؤسسه‌ای و گروهی که اقامتگاه معمولی آنان در زمان سرشماری در ایران قرار دارد و نیز اعضای تمامی خانوارهای معمولی غیرساکن کشور، جامعه مورد سرشماری را تشکیل می‌دهند. اعضای هیئت‌های سیاسی و سفارتخانه‌های خارجی در ایران و افراد خانوار آنان جزو جامعه مورد سرشماری محسوب نمی‌شوند، اما ایرانیان عضو هیئت‌های سیاسی و سفارتخانه‌های ایران در خارج از کشور و افراد خانوار آنان، جزو جامعه مورد سرشماری به حساب می‌آیند.

خانوار معمولی: خانوار معمولی از چند نفر تشکیل می‌شود که با هم در یک اقامتگاه زندگی می‌کنند، با یکدیگر هم‌خرج هستند و معمولاً با هم غذا می‌خورند. در مواردی خانوار معمولی می‌تواند یک نفره باشد.

خانوار گروهی: مجموعه افرادی که تمام یا اغلب آنان به دلیل دارا بودن شرایط خاص (به‌طور عمده داشتن ویژگی مشترک) اقامتگاه مشترکی را برای سکونت خود انتخاب کرده‌اند و به طور مشترک امور زندگی در آن اقامتگاه را اداره می‌کنند خانوار گروهی نامیده می‌شود.

خانوار مؤسسه‌ای: مجموع افرادی که به دلیل داشتن هدف یا ویژگی‌های مشترک با هم در یک مؤسسه زندگی می‌کنند و آن مؤسسه بنا بر مجوز یا براساس مقررات و ضوابط معینی مسئولیت منزل دادن (ارائه محل سکونت همراه با خدمات و تسهیلات) به آنان را بر عهده دارد خانوار مؤسسه‌ای نامیده می‌شود نمونه‌های مشخصی از خانوارهای مؤسسه‌ای عبارتند از:

پادگان‌ها و پاسگاه‌های نظامی و انتظامی، خوابگاه‌های دانشجویی که تحت مدیریت یکی از دانشگاه‌ها اداره می‌شود بجز خوابگاه‌های متاهلین، آسایشگاه‌های روانی و ...

شهر (نقطه شهری): منظور از شهر، هر یک از نقاط جغرافیایی است که دارای شهرداری باشد.

سن: منظور از سن، تعداد سال‌های کاملی است که از زمان تولد فرد گذشته است.

محل تولد: آبادی یا شهری است که در زمان تولد فرد اقامتگاه معمولی مادر او در آن‌جا قرار داشته است. ملاک تشخیص شهر یا آبادی بودن محل تولد، زمان تولد فرد می‌باشد.

مهاجران وارد شده: آن دسته از اعضای خانوارهای معمولی ساکن، گروهی و دستجمعی که شهر یا آبادی محل اقامت خود را در فاصله سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ تغییر داده‌اند، مهاجر شناخته می‌شوند.

باسواد: کسانی که می‌توانند به فارسی یا هر زبان دیگری متن ساده‌ای را بخوانند و بنویسند خواه مدرک رسمی داشته یا نداشته باشند، باسواد تلقی می‌شوند.

همه محصلان از جمله نوآموزان سال اول ابتدایی و سوادآموزان نهضت سوادآموزی نیز باسواد به حساب می‌آیند.

وضع فعالیت: در این سرشماری، وضع فعالیت افراد در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری مورد نظر است. هریک از افراد از این نظر و با توجه به تعریف کار، در یکی از گروه‌های زیر قرار می‌گیرند:

شاغل: فردی که مطابق با تعریف کار و مصادیق آن در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری حداقل یک ساعت کار کرده، هر چند در شغل معمولی خود کار نکرده باشد، شاغل محسوب می‌شود. علاوه بر این، افراد دارای شرایط زیر نیز شاغل به حساب می‌آیند:

افرادی که دارای شغلی هستند ولی در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری حداقل یک ساعت کار نکرده‌اند.

افرادی که در فعالیتهای کشاورزی برای خود کار می‌کنند و به دلیل فصلی بودن کارشان در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری کار نکرده‌اند.

افرادی که به دلیل نوبتی بودن کارشان در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری سرکار خود نرفته‌اند.

افرادی که از سازمان محل کار خود بورسیه تحصیلی گرفته‌اند و مشغول به تحصیل هستند و به این دلیل در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری کار نکرده‌اند.

افرادی که به دلیل مرخصی، تعطیلات، بیماری و مسافرت و ... در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری سرکار خود نرفته‌اند.

افرادی که به دلایلی نظیر تغییرات موقت سازمانی یا خرابی دستگاهها و ماشین‌آلات، نداشتن مشتری یا سفارش کار به طور موقت سرکار نرفته‌اند.

افرادی که از کار خود معلق شده‌اند ولی پیوند رسمی شغلی دارند.

بیکار: افرادی که در ۷ روز پیش از مراجعه مأمور سرشماری حداقل یک ساعت کار نکرده‌اند و دارای شغلی نیز نبوده‌اند در صورت داشتن دو شرط زیر بیکار محسوب می‌شوند.

در ۳۰ روز گذشته برای جستجوی کار، اقدامات مشخصی را نظیر ثبت نام یا پیگیری در مؤسسات کاریابی، پرس و جو از دوستان، تماس با کارفرمایان، مطالعه آگهی‌های استخدامی و... انجام داده باشند.

آماده به کار باشند، یعنی طی یک دوره ۱۵ روزه شامل ۷ روز گذشته و ۷ روز آینده آمادگی شروع کار را داشته باشند.

همچنین افراد زیر بیکار محسوب شده‌اند:

در انتظار شروع کار جدید هستند، یعنی برای آنان کاری مهیا شده و قرار است در آینده به آن کار مشغول شوند و نیز آماده به کار (طبق تعریف) هستند.

در انتظار بازگشت به شغل قبلی و نیز آماده به کار (طبق تعریف) هستند. منظور از "در انتظار بازگشت به شغل قبلی" این است که فرد قبلاً دارای کار بوده و به دلایلی کار خود را از دست داده و پیوند رسمی شغلی ندارد ولی در انتظار بازگشت به شغل خود بسر می‌برد.

محصل: افرادی که شاغل یا بیکار نباشند و طبق برنامه‌های آموزش رسمی کشور در حال تحصیل هستند یا در خارج از کشور مشغول به تحصیل هستند.

دارای درآمد بدون کار: کسانی که شاغل، بیکار (جویای کار) و محصل محسوب نمی‌شوند و دارای درآمد حاصل از بازنشستگی، املاک و مستغلات، سود سهام، سپرده‌ها و... هستند، دارای درآمد بدون کار محسوب می‌شوند.

خانه‌دار: خانه‌دار به کسانی گفته می‌شود که شاغل، بیکار (جویای کار)، محصل و دارای درآمد بدون کار به حساب نمی‌آیند و مشغول انجام وظایف خانه‌داری هستند.

سایر: کسانی که در هیچ‌یک از گروه‌های بالا قابل طبقه‌بندی نیستند، در گروه سایر قرار می‌گیرند.

محل کار یا تحصیل: جمعیت شاغل یا محصل ۱۰ ساله و بیش‌تر ساکن، از نظر وضعیت "محل کار یا تحصیل" نسبت به "محل اقامت" در یکی از دو گروه زیر قرار می‌گیرند:

همین شهر یا آبادی: افرادی که محل کار یا تحصیل آنان در شهر یا آبادی محل اقامت (محل سرشماری) است.

جای دیگر، شهر یا آبادی: افرادی که محل کار یا تحصیل آن‌ها در نقطه دیگر غیر از شهر یا آبادی محل اقامت (محل سرشماری) است.

وضع زناشویی : دارای همسر : زنان یا مردانی که عقد ازدواج بسته‌اند، اعم از این که در هنگام

سرشماری با همسر خود زندگی مشترک داشته یا نداشته باشند دارای همسر محسوب می‌شوند.

بی‌همسر بر اثر فوت همسر : زنان یا مردانی که همسرشان فوت کرده است و تا زمان سرشماری

مجدداً ازدواج نکرده‌اند ، بی‌همسر بر اثر فوت همسر شناخته می‌شوند.

بی‌همسر بر اثر طلاق : زنان یا مردانی که از همسر خود بر اثر طلاق جدا شده و تا زمان

سرشماری مجدداً ازدواج نکرده‌اند ، بی‌همسر بر اثر طلاق تلقی می‌شوند.

هرگز ازدواج نکرده : زنان یا مردانی که تا زمان سرشماری همسر اختیار نکرده‌اند ، هرگز ازدواج

نکرده شناخته می‌شوند. زنان یا مردانی که نامزد شده ولی هنوز عقد نکرده‌اند ، در این گروه قرار

می‌گیرند.

معلولیت : در این سرشماری فقط برخی از انواع معلولیت که تعاریف آن در زیر می‌آید بررسی

شده‌اند :

نابینا : نابینا به کسی اطلاق می‌شود که بطور کلی دید هر دو چشم خود را از دست داده است ،

به طوری که حتی با استفاده از وسایل کمکی مانند عینک قادر به دیدن نمی‌باشد ، یا این که دید وی به

حدی است که فقط می‌تواند وجود نور را در محیط درک کند ولی قادر به تشخیص حرکت اجسام در

فاصله بیش از یک متری خود نیست.

ناشنوا : ناشنوا کسی است که حتی با استفاده از وسایل کمک شنوایی نظیر سمعک قادر به شنیدن

صدا نمی‌باشد در واقع فرد ناشنوا در برابر صدای بسیار بلند مانند فریاد هم واکنشی نشان نمی‌دهد.

اختلال در گفتار و صدا : منظور از اختلال در گفتار و صدا هر نوع ناتوانی در صحبت کردن یا

ناتوانی در تولید صدا به وسیله حنجره به شکل طبیعی و معمول می‌باشد.

مصادیق اختلال در گفتار و صدا به شرح زیر است :

افرادی که به طور کلی قادر به صحبت کردن نیستند (افراد لال).

افرادی که گفتار آن‌ها منقطع و نامنظم است (افراد دچار لکنت زبان).

افرادی که به دلیل نقص حنجره ، بیماری یا هر دلیل دیگر قادر به تولید صدای طبیعی از حنجره

نیستند یا صدای آن‌ها هنگام صحبت کردن قطع و وصل می‌شود یا صدای آن‌ها نسبت به صدای

معمولی کاملاً متفاوت است مثل مردانی که به دلیل جراحی حنجره صدای آن‌ها نازک شده است.

افرادی که به دلیل مشکلات ذهنی تکلم آن‌ها سلیس و روان نیست.

قطع دست : فقدان انگشت شست یا چهار انگشت دیگر با هم یا قطع دست در هر نقطه از شانه به پایین در هر یک از دو دست قطع دست محسوب می‌شود.

نقص دست : منظور از نقص دست ، عدم کارایی یا تغییر شکل دست ، ساعد ، آرنج ، بازو یا شانه در هریک از دو دست می‌باشد. فلج دست و فقدان انگشت اشاره و هر نوع شکل غیر طبیعی دست (مانند لاغری یا کوتاهی دست نسبت به وضعیت طبیعی و ...) از مصادیق نقص دست هستند.

قطع پا : منظور از قطع پا ، فقدان پنجه ، ساق ، زانو و ران در هریک از دو پا می‌باشد به عبارت دیگر هر نوع قطع پا از لگن به پایین در هر نقطه و در هریک از دو پا ، قطع پا محسوب می‌شود. نقص پا : منظور از نقص پا، عدم کارایی یا تغییر شکل پنجه پا ، ساق پا ، زانو ، ران یا لگن در هریک از دو پا می‌باشد. فلج پا یا هر نوع شکل غیر طبیعی پا مانند لاغری ، کوتاهی و یا عدم تعادل در راه رفتن (لنگیدن) از مصادیق نقص پا می‌باشد.

نقص تنه : منظور از تنه قسمتی از بدن شامل گردن ، پشت و کمر می‌باشد و منظور از نقص تنه ، هر نوع تغییر شکل یا عدم کارایی در ساختار اسکلتی و عضلانی تنه می‌باشد. مصادیق نقص تنه عبارتند از : فلج تنه ، هر نوع تغییر شکل یا عدم کارایی ستون مهره‌ها مانند انحراف ستون مهره‌ها به طرفین یا به جلو (قوزی) و افتادگی تنه (ناتوانی در راس نگه داشتن تنه).

اختلال ذهنی : فرد دارای اختلال ذهنی به فردی گفته می‌شود که بهره هوشی او کمتر از حد طبیعی است ، به نحوی که دچار کم‌توانی و عقب‌ماندگی ذهنی باشد.

هیچکدام : افرادی که هیچ یک از موارد نه گانه معلولیت مذکور در فوق را ندارند در این طبقه قرار می‌گیرند. این افراد ممکن است کاملاً سالم و یا دچار انواع دیگری از معلولیت‌ها و بیماری‌ها باشند که در این سرشماری مورد بررسی قرار نگرفته است.

اظهار نشده : این طبقه شامل افرادی است که به دلیل نقص اطلاعات موجود ، امکان انتساب قطعی آنان به جمعیت معلول یا غیر معلول وجود ندارد. در هر حال این گروه نباید جزء جمعیت معلول منظور شوند.

واحد مسکونی : مکانی است که در زمان سرشماری یک یا چند خانوار در آن سکونت دارد. منظور از مکان ، فضا یا محوطه‌ای محصور است که یک یا چند ورودی مستقل به معبر عمومی (کوچه ، خیابان ، بازار ، میدان و ...) یا معبر اختصاصی (راهروی مشترک ، راه پله مشترک و ...) داشته باشد.

مساحت زیربنای واحد مسکونی: منظور از مساحت زیربنای واحد مسکونی، مجموع سطوح ساخته شده مسقف در بنای واحد مسکونی از قبیل اتاق، آشپزخانه، حمام، توالی، انباری، صندوق خانه، پستو و ... است.

در واحدهای مسکونی آپارتمانی منظور از مساحت زیربنا، مساحت زیربنای خالص آپارتمان بدون در نظر گرفتن مشاعات (پارکینگ، پیلوت، راهرو یا راه پله مشترک و ...) در این گونه واحدها فضاهای مستقل مربوط به آپارتمان، حتی اگر بیرون آن واقع باشد، مانند انباری، در مساحت زیربنا منظور می‌شود.

در واحدهای مسکونی غیر آپارتمانی، مساحت تمام سطوح ساخته شده شامل راهروها، راه پله، خرپشته و ... در محاسبه مساحت زیربنا منظور می‌شود.

شاخص‌های به کار رفته در این نشریه

نسبت باسوادی : عبارت است از نسبت تعداد افراد باسواد به جمعیت ۶ سال و بیش‌تر.

$$\text{نسبت باسوادی} = \frac{\text{جمعیت باسواد}}{\text{جمعیت ۶ ساله و بیش‌تر}} \times 100$$

این نسبت در هر سن یا گروه از تقسیم تعداد افراد به کل جمعیت (۶ ساله و بیش‌تر) در آن سن یا گروه سنی به‌دست آمده و به صورت درصد بیان می‌شود.

نرخ فعالیت : عبارت است از نسبت تعداد جمعیت فعال (شاغل و بیکار) به جمعیت ده ساله و بیش‌تر.

$$\text{نرخ فعالیت} = \frac{\text{جمعیت فعال (شاغل و بیکار)}}{\text{جمعیت ده ساله و بیش‌تر}} \times 100$$

این میزان در هر سن یا گروه از تقسیم جمعیت فعال (شاغل و بیکار) به کل جمعیت (۱۰ ساله و بیش‌تر) در آن سن یا گروه به‌دست آمده و به صورت درصد بیان می‌شود.

مشخصات جغرافیایی و تقسیمات سیاسی

شهر خرم آباد مرکز استان لرستان است.

این شهر از نظر جغرافیایی در فاصله تقریبی ۴۸ درجه و ۱۸ دقیقه و ۵۰ ثانیه تا ۴۸ درجه و ۲۳ دقیقه و ۱۰ ثانیه طول شرقی و ۳۳ درجه و ۲۶ دقیقه و ۲۰ ثانیه تا ۳۳ درجه و ۳۳ دقیقه و ۴۰ ثانیه عرض شمالی از نصف النهار گرینویچ قرار دارد.

میانگین ارتفاع در این شهر حدود ۱۲۰۰ متر بالاتر از سطح دریا می باشد.

پست ترین نقطه شهر با ارتفاع ۱۱۸۰ متر در منطقه گلدشت و بلندترین ارتفاع ۱۴۰۰ متر بالاتر از سطح دریا در منطقه پاچنار و انتهای بلوار ولیعصر واقع شده است.

این شهر در میان ارتفاعات سفیدکوه، مخمل کوه در میان دره باریکی واقع شده است. بالاترین نقطه حاشیه شهر ۲۳۰۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد.

موقعیت شهر خرم آباد در استان لرستان و شهرستان خرم آباد

